

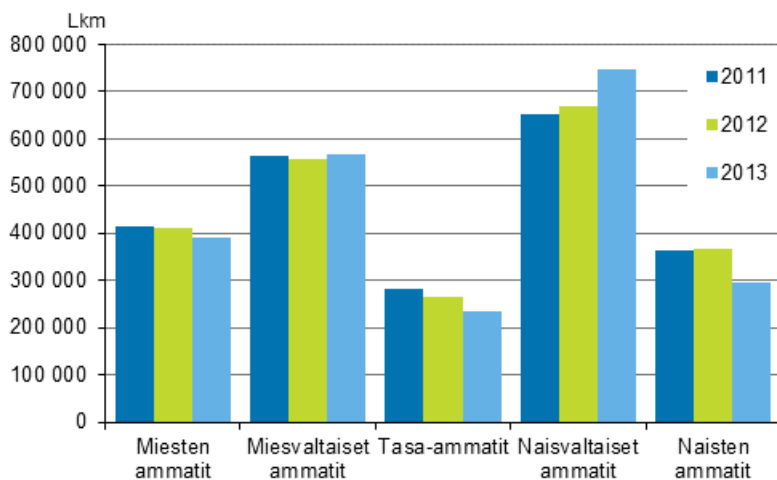
Työssäkäynti 2013

Ammatti ja sosioekonominen asema

Ammatillinen eriytyminen sukupuolen mukaan jatkui vuonna 2013

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuoden 2013 työllisistä 10,2 prosenttia sijoittui tasa-ammatteihin, joissa eri sukupuolta olevien osuus ammattiryhmissä toimivista on 40–60 prosenttia. Osuus oli 1,2 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin ja 1,8 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2011.¹⁾

Työllisten määrä eri segregatioluokissa vuosina 2011–2013

Sukupuolen mukainen ammatillinen eriytyminen, segregatio, perustuu ammattiryhmien luokitteluun sukupuoliosuuksien mukaan. Segregaation voimakkuus määräytyy sen mukaan, kuinka paljon työllisistä toimii tasa-ammateissa.

1) Vuosien 2011–2013 ammattiluokat on yhtenäistetty käyttämällä tarkinta mahdollista yhteistä tasoa.

Ammattien 5-luokkainen segregatioluokitus

Segregatioluokka	Ammattiryhmistä ne, joissa
Naisten ammatti	naisia > 90 %
Naisvaltainen ammatti	60 % < naisten osuus ≤ 90 %
Tasa-ammatti	40 % ≤ naisten / miesten osuus ≤ 60 %
Miesvaltainen ammatti	60 % < miesten osuus ≤ 90 %
Miesten ammatti	miehiä > 90 %

[Kolehmainen, Sirpa (1999)]

Vuonna 2013 tasa-ammateissa työskenteli yli 235 800 henkilöä (Liitetaulukko 1). Yleisimmät tasa-ammattit olivat ammatillisen koulutuksen opettajat (noin 16 100 henkilöä), elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät (15 700) sekä mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat (13 800).

Yleisimmät ammattiryhmät, joissa sukupuoliosuudet olivat kaikista tasaisimmin jakautuneita (naisten/miesten osuus 49–51 prosenttia), olivat elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät (15 700 henkilöä), graafiset ja multim mediasuunnittelijat (3 300) ja karjanhoitajat (2 100).

Alenevaa tasa-ammateissa työskentelyä selittää osin aiempien vuosien tasa-ammattiryhmien nais- tai miesvaltaistuminen (Liitetaulukko 2). Vuosina 2012–2013 esimerkiksi hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen erityisasiantuntijat, tuomioistuineläkimiehet ja henkilöstöjohtajat muuttuivat naisvaltaisiksi ammateiksi. Postinkantajien, sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijoiden sekä matemaatikkojen, aktuaarien ja tilastotieteilijöiden ammattiryhmät puolestaan muuttuivat miesvaltaisiksi ammateiksi vuosina 2012–2013. (Liitetaulukko 3.)

Toisaalta vuonna 2013 syntyi myös joitakin kokonaan uusia tasa-ammattiryhmiä. Näistä ryhmistä suurimpia olivat kiinteistönvälittäjät ja isännöitsijät, luotto- ja laina-asiantuntijat, valokuvaajat sekä kirjailijat.

Joka kolmas työskenteli naisvaltaisissa ammateissa

Vuonna 2013 naisvaltaisissa ammateissa työskenteli noin 750 000 henkilöä eli 32,5 prosenttia kaikista työllisistä. Osuus oli neljä prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2012. Yleisimpiä naisvaltaisia ammatteja olivat myyjät (110 000), toimistosiiivoajat (44 700) sekä peruskoulun alaluokkien opettajat ja lastentarhanopettajat (yhteensä 44 100).

Yhä suurempi osuus työllisistä naisista, 49,4 prosenttia, työskenteli naisvaltaisissa ammateissa ja yhä pienempi osuus, 23,9 prosenttia, naisten ammateissa vuonna 2013. Vuoden 2012 naisten ammateista siirtyivät naisvaltaisiksi vuonna 2013 yleissihteerit, sosiaaliturvaetuuksien käsittelijät sekä sairaala- ja laitosapulaiset.

Sen sijaan työlliset miehet jakautuivat segregatioluokkiin melkein samalla tavalla vuosina 2013 ja 2012. Miehillä suurin muutos oli miesvaltaisissa ammateissa, joissa vuonna 2013 miehistä työskenteli 1,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2012. Muutosta selittää edellä mainittujen tasa-ammattiryhmien miesvaltaistumisen lisäksi myös se, että sähkötekniikan asiantuntijat, teollisuuden työnjohtajat sekä konehiojat, kiillottajat ja teroittajat muuttuivat miesten ammateista miesvaltaisiksi ammateiksi.

Eri ammattiryhmien sukupuolijakaumien muutoksiin vaikuttavat niin uudet työlliset, ammattia vaihtavat kuin myös työllisten ulkopuolelle siirtyvät henkilöt.

Vuoden 2012 työllisistä yhteensä 237 800 henkilöä eivät joko olleet työllisiä tai eivät kuuluneet enää väestöön vuonna 2013. Eniten työllisiä poistui miesten ammateista, noin 11 prosenttia. (Liitetaulukko 4.)

Kaikista vuoden 2013 työllisistä oli uusia työllisiä noin 199 600. Uudet työlliset olivat henkilöitä, jotka eivät olleet työllisiä tai eivät kuuluneet väestöön vuonna 2012. Uusien työllisten osuus oli suurin, noin

yhdeksän prosenttia, naisvaltaisissa ammateissa (Liitetaulukko 5). Kaiken kaikkiaan vuonna 2013 työllisiä oli noin 30 500 vähemmän kuin vuonna 2012.

Tilastokeskuksen vuoden 2013 työssäkäyntitilastossa 18–74-vuotiaiden palkansaajien ja yrittäjien ammatit on luokiteltu kansallisen Ammattiluokitus 2010 (AML 2010) -standardin mukaisiin ammattiryhmiin ²⁾³⁾.

2) Ammattitieto tuotetaan ensisijaisesti henkilön vuoden viimeisen viikon päätyösuhteen mukaan.

3) Ammattitieto jäi tuntemattomaksi noin 2,9 %:lla kaikista työllisistä, noin 2,6 %:lla kaikista työllisistä naisista ja 3,1 %:lla kaikista työllisistä miehistä vuonna 2013.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. 18–74-vuotiaat työlliset eri segregatioluokissa vuosina 2011–2013.....	5
Liitetaulukko 2. 18–74-vuotiaiden työllisten osuudet segregatioluokissa vuosina 2011–2013, %.....	5
Liitetaulukko 3. Yleisimmät 18–74-vuotiaiden työllisten ammattiryhmien segregatioluokkamuutokset ajanjaksolla 2012–2013.....	6
Liitetaulukko 4. Vuodesta 2012 vuonna 2013 ei-työllisiksi siirtyneiden osuus segregatioluokan kaikista vuoden 2012 18–74-vuotiaista työllisistä, %.....	6
Liitetaulukko 5. Uusien työllisten osuus segregatioluokan kaikista 18–74-vuotiaista työllisistä vuonna 2013, %...7	
Laatuseloste: työssäkäyntitilasto.....	8
Lähdeluettelo.....	12

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. 18–74-vuotiaat työlliset eri segregatioluokissa vuosina 2011–2013¹⁾

Segregatioluokka	Työllisiä 2011	Työllisiä 2012	Työllisiä 2013
Naisten ammatit	364 931	366 472	295 466
Naisvaltaiset ammatit	650 716	667 793	747 381
Tasa-ammatit	282 929	266 222	235 803
Miesvaltaiset ammatit	564 904	556 107	567 229
Miesten ammatit	412 817	410 061	390 232
Ammattitieto puuttuu	78 125	73 249	65 640
Työllisiä yhteensä	2 354 422	2 339 904	2 301 751

1) Tietojen vertailtavuuden vuoksi seuraavista Ammattiluokitus 2010:n ammattiryhmistä ei ole käytetty tarkempia tasoja: 25, 83, 233, 234, 265, 342, 351, 752, 931, 2132, 2153, 2635, 2642, 3221, 3259, 3334, 3412, 3435, 4229, 4323, 5120, 5311, 5322, 7421 ja 8182.

Liitetaulukko 2. 18–74-vuotiaiden työllisten osuudet segregatioluokissa vuosina 2011–2013, %

Vuosi	Segregatioluokka	Kaikista työllisistä, %	Työllisistä naisista, %	Työllisistä miehistä, %
2013	Naisten ammatit	12,84	23,93	1,54
	Naisvaltaiset ammatit	32,47	49,38	15,26
	Tasa-ammatit	10,24	10,18	10,31
	Miesvaltaiset ammatit	24,64	12,06	37,45
	Miesten ammatit	16,95	1,85	32,33
	Ammattitieto puuttuu	2,85	2,61	3,10
	Yhteensä	100	100	100
2012	Naisten ammatit	15,66	29,13	2,02
	Naisvaltaiset ammatit	28,54	43,00	13,89
	Tasa-ammatit	11,38	11,41	11,34
	Miesvaltaiset ammatit	23,77	11,68	36,01
	Miesten ammatit	17,52	1,93	33,33
	Ammattitieto puuttuu	3,13	2,85	3,41
	Yhteensä	100	100	100
2011	Naisten ammatit	15,50	29,06	1,92
	Naisvaltaiset ammatit	27,64	42,00	13,25
	Tasa-ammatit	12,02	12,06	11,97
	Miesvaltaiset ammatit	23,99	11,86	36,15
	Miesten ammatit	17,53	1,88	33,22
	Ammattitieto puuttuu	3,32	3,15	3,49
	Yhteensä	100	100	100

1) Tietojen vertailtavuuden vuoksi seuraavista Ammattiluokitus 2010:n ammattiryhmistä ei ole käytetty tarkempia tasoja: 25, 83, 233, 234, 265, 342, 351, 752, 931, 2132, 2153, 2635, 2642, 3221, 3259, 3334, 3412, 3435, 4229, 4323, 5120, 5311, 5322, 7421 ja 8182.

Liitetaulukko 3. Yleisimmät 18–74-vuotiaiden työllisten ammattiryhmien segregaatioluokkamuutokset ajanjaksolla 2012–2013¹⁾

Ammattiryhmä	Segregaatioluokka 2012	Työllisiä 2012	Segregaatioluokka 2013	Työllisiä 2013
4120 Yleissihteerit	Naisten ammatti	42 754	Naisvaltainen ammatti	40 522
91123 Sairaala- ja laitosapulaiset	Naisten ammatti	20 612	Naisvaltainen ammatti	21 291
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen erityisasiantuntijat	Tasa-ammatti	14 866	Naisvaltainen ammatti	15 335
44121 Postinkantajat	Tasa-ammatti	15 818	Miesvaltainen ammatti	14 988
3334 Kiinteistöväliittäjät ja isännöitsijät	Miesvaltainen ammatti	8 510	Tasa-ammatti	8 336
8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	Tasa-ammatti	6 342	Miesvaltainen ammatti	6 561
3353 Sosiaaliturvaetuksien käsittelijät	Naisten ammatti	5 875	Naisvaltainen ammatti	6 180
3113 Sähkötekniikan asiantuntijat	Miesten ammatti	5 114	Miesvaltainen ammatti	4 953
3122 Teollisuuden työnjohtajat	Miesten ammatti	4 056	Miesvaltainen ammatti	3 693
3312 Luotto- ja laina-asiantuntijat	Naisvaltainen ammatti	3 059	Tasa-ammatti	3 043
3431 Valokuvaajat	Miesvaltainen ammatti	3 092	Tasa-ammatti	2 228
7132 Ruiskumaalajaajat ja -lakkaajat	Miesvaltainen ammatti	2 172	Miesten ammatti	1 623
2612 Tuomioistuinlakimiehet	Tasa-ammatti	1 542	Naisvaltainen ammatti	1 559
1212 Henkilöstöjohtajat	Tasa-ammatti	1 328	Naisvaltainen ammatti	1 321
7224 Konehiojat, kiillottajat ja teroittajat	Miesten ammatti	1 116	Miesvaltainen ammatti	1 082
2120 Matemaatikot, aktuaarit ja tilastotieteilijät	Tasa-ammatti	1 022	Miesvaltainen ammatti	954
3142 Maa- ja kalatalousteknikot	Tasa-ammatti	864	Naisvaltainen ammatti	834
2263 Ympäristöterveyden ja työsuojelun erityisasiantuntijat	Tasa-ammatti	570	Naisvaltainen ammatti	534
2641 Kirjailijat ym.	Naisvaltainen ammatti	477	Tasa-ammatti	485
3359 Muut julkishallinnon valmistelu- ja valvontavirkamiehet	Tasa-ammatti	614	Naisvaltainen ammatti	351

1) Tietojen vertailtavuuden vuoksi seuraavista Ammattiluokitus 2010:n ammattiryhmistä ei ole käytetty tarkempia tasoja: 25, 83, 233, 234, 265, 342, 351, 752, 931, 2132, 2153, 2635, 2642, 3221, 3259, 3334, 3412, 3435, 4229, 4323, 5120, 5311, 5322, 7421 ja 8182.

Liitetaulukko 4. Vuodesta 2012 vuonna 2013 ei-työllisiksi siirtyneiden osuus segregaatioluokan kaikista vuoden 2012 18–74-vuotiaista työllisistä, %¹⁾

Segregaatioluokka	Työllisiä 2012	Vuonna 2012 työllinen, ei-työllinen vuonna 2013	Osuus, %
Naisten ammatit	366 472	32 113	8,8
Naisvaltaiset ammatit	667 793	65 556	9,8
Tasa-ammattit	266 222	26 609	10,0
Miesvaltaiset ammatit	556 107	49 648	8,9
Miesten ammatit	410 061	46 757	11,4
Työllisiä yhteensä	2 339 904	237 771	10,2

1) Tietojen vertailtavuuden vuoksi seuraavista Ammattiluokitus 2010:n ammattiryhmistä ei ole käytetty tarkempia tasoja: 25, 83, 233, 234, 265, 342, 351, 752, 931, 2132, 2153, 2635, 2642, 3221, 3259, 3334, 3412, 3435, 4229, 4323, 5120, 5311, 5322, 7421 ja 8182.

Liitetaulukko 5. Uusien työllisten osuus segregatioluokan kaikista 18–74-vuotiaista työllisistä vuonna 2013, %¹⁾

Segregatioluokka ²⁾	Työllisiä 2013	Vuonna 2013 työllinen, ei-työllinen vuonna 2012	Osuus, %
Naisten ammatit	295 466	20 598	7,0
Naisvaltaiset ammatit	747 381	68 126	9,1
Tasa-ammatit	235 803	20 347	8,6
Miesvaltaiset ammatit	567 229	34 091	6,0
Miesten ammatit	390 232	34 774	8,9
Työllisiä yhteensä	2 301 751	199 618	8,7

1) Uudet työlliset ovat henkilöitä, jotka eivät olleet työllisiä tai eivät kuuluneet väestöön vuonna 2012.

2) Tietojen vertailtavuuden vuoksi seuraavista Ammattiluokitus 2010:n ammattiryhmistä ei ole käytetty tarkempia tasoja: 25, 83, 233, 234, 265, 342, 351, 752, 931, 2132, 2153, 2635, 2642, 3221, 3259, 3334, 3412, 3435, 4229, 4323, 5120, 5311, 5322, 7421 ja 8182.

Laatuseloste: työssäkäyntitilasto

Relevanssi

Työssäkäyntitilastossa tuotetaan keskeiset työssäkäyntiä koskevat tiedot vuosittain. Ennen vastaavia tietoja voitiin tuottaa ainoastaan väestölaskentavuosina. Työssäkäyntitilaston perusjoukko ja määrittelyt ovat pysyneet suunnilleen samoina vuodesta 1987 lähtien.

Tuotettavia tietoja ovat muun muassa väestön pääasiallinen toiminta, toimialajakauma, ammatti, ammattiasema, työpaikkojen lukumäärä, työpaikan sijainti sekä väestön ja työvoiman koulutus- ja tulotiedot. Tietoja voidaan tuottaa kaikilla hallinnollisilla aluejaoilla ja koordinaattipohjaisilla aluejaoilla (esimerkiksi postinumeroalueet, karttaruudut ja kuntien osa-alueet).

Tilaston viiteajankohta on vuoden viimeinen viikko, mutta tilasto sisältää myös kertymätietoja tilastovuoden ajalta (esimerkiksi tulotiedot sekä työ- ja työttömyyskuukaudet). Tietoja ammatista ja sosioekonomisesta asemasta työlliseen työvoimaan kuuluville on saatavilla väestölaskentavuosilta vuodesta 1970 viisivuotisivälein, vuodelta 1993 sekä vuodesta 2004 lähtien vuosittain.

Vuodesta 1993 lähtien työssäkäynnistä on tuotettu myös ennakkotietoja. Ennakkotietoja käytettäessä on kuitenkin otettava huomioon, että aineistojen keskeneräisyydestä johtuen ennakkotietojen mukaiset työllisten määrät poikkeivat vuoteen 2005 saakka lopullisista luvuista ± 1 prosenttia koko maan tasolla. Tällä hetkellä vaihtelu on 0,2–0,3 prosenttia. Kunnittain vaihtelu voi olla suurempaakin.

Menetelmäkuvaus

Työssäkäyntitilasto on kokonaisaineisto. Kunkin vuoden tilasto kattaa kaikki kyseisen vuoden viimeisenä päivänä Suomessa vakinaisesti asuvat henkilöt. Tilaston lähdeaineistoina käytetään lähinnä hallinnollisia rekistereitä ja muita rekisteripohjaisia tietoaineistoja. Tilaston laatu onkin siten suoraan riippuvainen lähdeaineistojen laadusta. Suoraa tiedonkeruuta tapahtuu vain toimipaikkatietojen määrittämisessä monitoimipaikkaisten yritysten palveluksessa oleville sekä ammatin määrittämisessä järjestäytymättömille yrityksille.

Yhteensä lopullisen työssäkäyntitilaston tilastotiedoston valmistamisessa käytetään noin 40 eri rekisterin tai tietoaineiston tietoja. Keskeisimpiä näistä ovat:

- väestötietojärjestelmä (Väestörekisterikeskus)
- verotuksen eri aineistot
- yksityisen sektorin erilaiset työ- ja palvelussuhderekisterit
- valtion ja kuntien palvelussuhderekisterit
- työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) työnhakijarekisteri
- Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen eläkerekisterit
- eri opiskelijarekisterit
- pääesikunnan varusmiesrekisteri
- Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri ja julkisyhteisöjen rekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri

Rekistereiden lisäksi tehdään joitakin lomakekyselyitä:

- tiedustelu monitoimipaikkaisissa yrityksissä työskentelevien toimipaikoista

- ammattitiedonkeruu vähintään neljä henkeä työllistävälle järjestäytymättömille yrityksille

Keskeistä järjestelmässä on se, että rekistereiden tunnusjärjestelmät ovat niin hyvät, että eri tietojen yhdisteleminen on mahdollista. Rekisterit voivat sisältää päällekkäistä tietoa, osin myös ristiriitaista tietoa. Olennaista on, että rekisterit täydentävät toisiaan ja päällekkäisyys toisaalta varmistaa sen, että järjestelmä ei ole niin haavoittuva; jos esim. työeläkejärjestelmästä ei saada tietoa työsuhteesta, voidaan tieto henkilön työllisyydestä päätellä verotuksen tietojen kautta.

Useat tiedot työssäkäyntitilastoon voidaan saada suoraan jostakin rekisteristä niitä juurikaan muuttamatta tai muokkaamatta. Tällaisia tietoja ovat esim. henkilön demografiset tiedot tai tulo- ja varallisuustiedot. Monia tietoja tuotetaan myös ns. rekisteriestimointimenetelmällä, jossa käyttämällä hyväksi samanaikaisesti useita rekisteriaineistoja määritellään jokaiselle henkilölle kunkin muuttujan arvo. Esimerkkinä tällaisesta muuttujasta on henkilön pääasiallinen toiminta. Sen päättelyssä tarvitaan tietoja henkilön iästä, työsuhteista, työttömyydestä, opiskelusta, eläkkeen saamisesta jne. Päättelysäännöt on muodostettu siten, että ne tuottavat mahdollisimman lähelle lomakepohjaisesti kerättyjen tietojen mukaiset tiedot. Päättelysääntöjen muodostamisessa on apuna käytetty aikaisempien väestölaskentojen tietoja ja rekisteritietoja samalta ajankohdalta. Päättelysääntöihin sisältyy myös eri aineistojen priorisointi siinä tapauksessa, kun tiedot ovat ristiriitaisia.

Oikeellisuus ja tarkkuus

Suomessa rekisteripohjaisten tietojen luotettavuutta tutkittiin jo ennen päätöstä rekisteripohjaiseen väestölaskentajärjestelmään siirtymisestä. Vuosien 1980 ja 1985 laskennoissa väestön taloudellista toimintaa ja työssäkäyntiä kuvaavat tiedot kerättiin vielä lomakkeilla, mutta samanaikaisesti oli saatavilla myös rekisteripohjaisia tietoja. Vuoden 1980 väestölaskennassa tehtiin vertailututkimus 20 kunnan osalta ja vuoden 1985 väestölaskennan yhteydessä kaikkien kuntien osalta. Tutkimuksessa verrattiin rekisteripohjaisesti määriteltyä tietoa väestön pääasiallisesta toiminnasta ja ammattiasemasta lomakkeella kerättyyn tietoon. Erot rekisteripohjaisesti ja lomakepohjaisesti tuotettujen tietojen osalta todettiin niin pieniksi, että päätös rekisteripohjaiseen tilastotuotantoon siirtymisestä voitiin tehdä.

Ensimmäisen kokonaan rekisteripohjaisen väestölaskennan yhteydessä vuonna 1990 tehtiin laaja luotettavuustutkimus. Rekisteritilastoja verrattiin otospohjaisen lomaketiedustelun antamiin tietoihin. Otos käsitti noin kaksi prosenttia rakennuksista, asunnoista ja henkilöistä. Luotettavuustutkimus osoitti, kuinka suurella osalla lomaketieto ja rekisteritieto poikkesivat toisistaan, mutta ei lopulta sitä, kumpi tieto oli oikea. Esimerkiksi useampaa työtä tekevä ilmoitti lomaketiedustelussa pääasialliseksi työkseen eri toimen kuin mihin rekisteripäättelyssä päädyttiin. Työssäkäyvä opiskelija tuli määritellyksi rekisteritiedoilla väistämättä työlliseksi, vaikka hän itse olisikin jättänyt työnsä kertomatta. Tutkimukset ovat osoittaneet, ettei rekisteripohjaisten ja lomakepohjaisten tietojen ero ole suurempi kuin kahden lomakepohjaisen tiedon välinen ero. Vertailututkimuksia on julkaistu Tilastokeskuksen sarjoissa.

Tärkeimmäksi rekisteripohjaisen työssäkäyntitilaston laadunvalvontamenetelmäksi on kehittynyt työvoimatutkimuksen käyttö vertailuaineistona. Myös vuosien 1995 ja 2000 väestölaskennan luotettavuustutkimukset perustuivat työvoimatutkimuksen käyttöön vertailutietona.

Työvoimatutkimuksen käyttö vertailuaineistona toimii kahdella tasolla. Toisaalta seurataan näiden kahden menetelmän tuottamien tulosten tasoa ja toisaalta sitä, miten hyvin menetelmät tuottavat yksikkötasolla samalla tavoin luokiteltua tietoa. Yksikkötason vertailu tehdään ristiintaulukoimalla työvoimatutkimuksen otosaineiston henkilöiden saman ajankohdan rekisteripohjaiset ja haastatteluun perustuvat tiedot pääasiallisesta toiminnasta ja toimialasta keskenään. Vertailuja on tehty vuodesta 1987 lähtien.

Usein poikkeamat ovat selitettävissä rekisterijärjestelmän ja haastattelumenetelmän eroilla, eikä aina voida yksikäsitteisesti sanoa, kumpi menetelmä tuottaa oikean tuloksen eli välttämättä haastattelemallakaan saatu tieto ei ole absoluuttisen oikea. Usein todellisuudessa on niin, että henkilö itse tai haastattelija joutuu tekemään päätöksen ristiriitaisen informaation pohjalta, kun taas rekisterimenetelmässä on laadittu yksikäsitteinen sääntö. Rekisterimenetelmän etuna on tällöin sen loogisuus: kone tekee ratkaisun aina samalla tavalla, mutta saman informaation omaavat henkilöt voivat päätyä eri lopputulokseen.

Ajantasaisuus

Työssäkäyntitilasto tehdään vuosittain. Työssäkäyntitilaston henkilöperusjoukko kuvaa vuoden viimeisen päivän tilannetta. Tiedot henkilön toiminnasta ja työpaikasta ovat vuoden viimeiseltä viikolta. Tilastossa on myös kertymätietoja koko vuodelta (esimerkiksi tulotiedot sekä työ- ja työttömyyskuukaudet).

Ennakkotiedot valmistuvat noin 12 kuukautta viiteajankohdan jälkeen. Lopullisista tiedoista pääasiallinen toiminta ja ammattiasema valmistuvat noin 15 kuukautta, työpaikkatiedot 22 kuukautta ja ammatti ja sosioekonominen asema noin 23 kuukautta viiteajankohdan jälkeen.

Saatavuus

Työssäkäyntitilaston kunnittaiset tiedot työllisistä, työpaikoista ja pääasiallisesta toiminnasta ovat saatavilla Tilastokeskuksen internetsivuilla maksuttomasta StatFin-tilastopalvelusta. Maksullisessa Väestötilastopalvelussa on eritellympää tietoa, myös kuntien osa-alueittain. Aineistoista tehdään erityisselvityksiä asiakkaan pyynnöstä.

Vuosina 1987–2001 työssäkäyntitilaston tietoja on julkaistu erillisissä työssäkäyntitilaston julkaisuissa. Viimeinen paperimuotoinen julkaisu, Työssäkäyntitilasto 2000–2001, sisältää työssäkäyntitilaston vuoden 2000 lopullisia tietoja ja vuoden 2001 ennakkotietoja.

Vertailukelpoisuus

Työssäkäyntitilaston laatiminen on aloitettu vuodesta 1987. Työssäkäyntitilaston perusjoukko ja määrittelyt ovat pysyneet suunnilleen samana vuodesta 1987 lähtien. Tilastossa käytetyt luokitukset ovat muuttuneet vuosien mittaan. Esimerkiksi toimialaluokitus on muuttunut vuosina 1993, 2001 ja 2007 ja ammattiluokitus vuosina 1995 ja 2010. Luokitusmuutokset vaikuttavat aikaisempien vuosien vertailtavuuteen, sillä täydellisiä avaimia ei kaikkien luokitusten välille voi rakentaa. Tilastossa käytettävät luokitukset ja luokitusten väliset avaimet löytyvät Tilastokeskuksen internetsivuilla <http://www.tilastokeskus.fi/luokitukset>.

Myös muutokset lainsäädännössä vaikuttavat tilastojen vertailtavuuteen. Vuoden 1998 alusta tuli voimaan niin sanottu pätkätyölaki, jolloin myös lyhyet työsuhteet tulivat eläkevakuutuksen piiriin. Tämä lisäsi työllisten määrää jonkin verran.

Vuodesta 2005 työeläkevakuutuksen piiriin kuuluvat 18–67-vuotiaat, kun aiemmin työeläkevakuuttamisvelvollisuus alkoi jo 14 vuoden iästä lähtien. Tämä näkyy työssäkäyntitilastossa vuodesta 2005 alkaen nuorten työllisyyden vähenemisenä ja opiskelijoiden määrän kasvuna. Alaikäisten työssäkäyntiä ei pystytä rekisteritietojen perusteella luotettavasti tilastoimaan.

Apurahansaaajat on vuoden 2009 alusta lähtien vakuutettu maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisen lakisääteisen työeläketurvan piiriin, minkä seurauksena heidät määritellään yrittäjiksi.

Vuoden 2010 tilastosta lähtien yrittäjien määrittelyssä otetaan huomioon yrittäjätulojen lisäksi myös henkilöverotuksessa palkkatuloihin kuuluva niin sanottu yrittäjäpalkka (YEL-/MYEL-vakuutetun yrittäjän palkka), jota yrittäjänä toimiva voi saada esimerkiksi avoimen yhtiön yhtiömiehenä, kommandiitti-yhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä ja osakeyhtiön johtavassa asemassa toimivana osakkaana. Jos henkilö toimii vuoden viimeisellä viikolla sekä yrittäjänä että palkansaajana, henkilö määritellään yrittäjäksi, jos hänen yhteenlasketut yrittäjätulonsa ja -palkkansa ovat suuremmat kuin muut palkkatulot, ja päinvastoin. Yrittäjäpalkan huomioiminen yrittäjien määrittelyssä lisäsi yrittäjien määrää noin 3 300 henkilöllä vuoden 2010 tilastossa.

Vuosina 2010–2011 yrittäjien määrä nousi koko maassa 9 600:lla. Nousuun vaikutti se, että yrittäjän ja maatalousyrittäjän eläkelain yrittäjämäärittelmä laajeni vuoden 2011 alusta. Yrittäjäksi määritellään osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, joka omistaa yksin yli 30 prosenttia yrityksen osakkeista tai jolla on yksin yli 30 prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai jolla on muussa yhteisössä vastaava määräamisvalta. Aiemmin raja oli 50 prosenttia.

Varusmiespalvelusajan ja siviilipalveluksen kestoja lyhennettiin 15 vuorokaudella 1.2.2013 (lait asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain muuttamisesta). Lakiuudistuksen myötä iso osa asevelvollisista kotiutuu palveluksesta ennen joulua, eikä siten ole työssäkäyntitilaston viiteajankohtana (vuoden viimeisellä

viikolla) enää varusmies- tai siviilipalveluksessa. Uudistuksen seurauksena asevelvollisten määrä väheni vuosina 2012–2013 lähes 9 400:lla.

Työttömyyseläkkeellä olevien määrä on vähentynyt voimakkaasti 2000-luvun lopusta lähtien. Työttömyyseläkkeitä ei ole myönnetty vuoden 2011 jälkeen.

Vuoden 2013 tilastosta alkaen toimialaluokkaan 97000 Kotitalouksien toiminta kotitaloustyöntekijöiden työnantajina tilastoitiin työllisiä aiempaa kattavammin. Tilastovuonna 2013 toimiala 97000 kasvoi lähes 7 600 työllisellä. Jos henkilöt olivat edellisvuonna työllisiä, yleisin aiempi toimiala oli tuntematon.

Ennen vuotta 1987 väestön taloudellista toimintaa kuvaavia kuntatasoisia tietoja on tuotettu lomakepohjaisissa väestölaskennoissa (vuosilta 1950, 1960, 1970, 1975, 1980 ja 1985). Erot rekisteri- ja lomakepohjaisesti tuotettujen tietojen välillä ovat osoittautuneet sen verran pieniksi, että vertailtavuutta ajassa voidaan pitää suhteellisen hyvänä muiden kuin edellä mainittujen luokitusmuutosten vuoksi.

Tilastossa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen luokitus- ja metatietopalvelujen kotisivuilta sekä painetuista luokituskäsikirjoista.

Yhtenäisyys

Tietoja väestön taloudellisesta toiminnasta saadaan myös Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta, joka on kuukausittain tehtävä otostutkimus. Tiedot poikkeavat keruutavasta ja työllisten päättelystä johtuen jonkin verran työssäkäyntitilaston tiedoista. Muun muassa työllisten määrä on työvoimatutkimuksessa joitakin prosentteja suurempi.

Ammattitietoja koskevia tilastoja julkaistaan Tilastokeskuksessa työssäkäyntitilaston lisäksi myös palkkatilastoissa ja työvoimatutkimuksessa. Palkkatilaston ammattitiedot ovat työssäkäyntitilaston ammattitiedon tärkein tiedonlähde, joten tiedot ovat melko lähellä toisiaan. Palkkatilaston tiedoista puuttuvat kuitenkin yrittäjät, yritysten ylin johto, alle viisi henkeä työllistävät yritykset sekä yritykset, joiden päätoimialana on maa-, metsä- tai kalatalous. Työssäkäyntitilaston ja työvoimatutkimuksen ammattitiedot tulevat eri lähteistä ja koskevat eri ajanjaksoja – työvoimatutkimus tehdään kuukausittain, kun työssäkäyntitilaston viiteajanjakso on vuoden viimeinen viikko. Myös tilastojen käyttämät käsitteet poikkeavat hieman toisistaan. Esimerkiksi työssäkäyntitilastossa yrittäjistä luokitellaan johtajiksi ainoastaan ne, joiden yrityksen koko on yritysrekisterin mukaan vähintään 5 henkilötyövuotta, muuten yrittäjien ammatit määritellään yrityksen toimialan mukaan muihin ammattien pääryhmiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee tilastoa työttömien työnhakijoiden määrästä. TEM:n työnhakijarekisterin tiedot kertovat työttömien työnhakijoiden määrän kuukauden viimeisenä arkipäivänä. Työssäkäyntitilaston tieto työttömyydestä perustuu TEM:n työnhakijarekisterin tietoihin. Siten työssäkäyntitilaston ja TEM:n luvut työttömyydestä ovat suhteellisen lähellä toisiaan.

Lähdeluettelo

- Kolehmainen, Sirpa (1999) Naisten ja miesten työt, Työmarkkinoiden segregoituminen Suomessa 1970–1990, Sirpa Kolehmainen, Tilastokeskus, Helsinki, 1999

Lisätietoja

Elina Mikkela 029 551 2973

Marketta Oinonen 029 551 3602

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma

tyossakaynti@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-5528 (pdf)